

Навчання під час війни: поради для вчителів

1. **Турбуємось про себе і намагаємось не починати роботу без ресурсу.** Якщо нам не вистачить сил витримати погляд дитини, наповнений болем, її запитання, реакцію – це посилить її стан занепокоєння та безпорадності.
2. Наше завдання – створити безпечний простір, у **якому б дитина відчула близькість – “я з тобою”**. Ідеться про простір із чітко структурованими правилами та межами контакту.
3. Якщо ви не маєте досвіду роботи з емоційним реагуванням на почуття та емоції, починати роботу можна буде лише у співпраці з психологом. Цю роботу можна буде проводити лише після фази стабілізації – зміцнення та відчуття безпеки.
4. Не можна використовувати в іграх чи під час занять метафори, образи літаків тощо. Це може травмувати дітей, які були під обстрілами. У **роботі спираємось на метафори та образи дому, землі, веселки, води**. Навіть образ неба зараз не даватиме дітям стійкості – для багатьох це джерело небезпеки. Будь ласка, зважайте на це, плануючи свої зустрічі з учнями.
5. Якщо в роботі плануєте створювати щось із частин, наприклад кубиків, пам’ятайте: **якщо деталі руйнуватимуться, це може нагадувати дітям зруйнований будинок. Діти самі можуть обрати таку гру – тоді для них це буде помічне**. До того ж будьте уважні до звуків, що використовуються в супроводі.
6. **Не пропонуйте дітям жодних образів воєнної техніки.** Приймається лише той варіант, коли вони самі хочуть намалювати, виліпити чи обговорити це. Натомість

працюйте над образами сили та стійкості й частіше просіть дитину намалювати, зобразити те, що є її силою.

7. Пам'ятайте, що ми проводимо зустрічі для того, **щоби дати дітям стабільність у теперішній реальності, відволікати їх і розважати цікавими фактами, захопливими розповідями.** Війну, танки, вибухи вони бачать у новинах. Вони чують про це від батьків, рідних і близьких. Уявіть, що ви працюєте з дитиною з Харкова, яка сидить у бомбосховищі. Усі розмови про війну для неї зараз – додаткове травмування. Будь ласка, зважайте на це.

8. Для дитини, яка пережила втрату, втратила близьких або будинок, абсолютно неприпустимі слова на кшталт “час лікує”, “у всьому є й хороший бік”, “подивися, який тут є хороший варіант для тебе”. Ці слова некоректні та неетичні.

Дітям важливо почути: “Те, що ти пережив – жахлива трагедія, це жахливо й так шкода, що тобі довелося через це пройти. Я захоплююсь твоїми мужністю та силою. Попри таке горе, ти справляєшся, як справжній герой. Я дуже хочу тебе обійняти та захистити”.

9. Якщо дитина починає говорити, що б вона не говорила, **ми її слухаємо й не перебиваємо!** Киваємо, підтримуємо й наприкінці робимо акцент на тому, що навіть слухати – це дуже важко. Далі можна сказати: “Але я бачу, який ти сильний і як ти справляєшся”. Проте не давайте порад, поки вас не попросили про це.

10. **Жодних негативних оцінок** – навчання повинно стати допомогою дитині, а не черговим стресом та хвилюваннями.

11. Варто **уникати негативних оцінок та великих за обсягом домашніх завдань.** Натомість слід створювати для учнів ситуації успіху, позитивну мотивацію, хвалити їх.

12. **Ставтеся з розумінням до дитячої розсіяності, неуважності та інертності** під час онлайн уроків.

13. Не забувайте про загальні правила дистанційного навчання та **гігієну користування гаджетами**. В умовах інформаційної війни педагогам важливо розвивати в учнів критичне мислення та разом вчитися перевіряти інформацію, розпізнавати фейки, маніпуляції, аналізувати різні точки зору.
14. **Вчителі мають підбадьорювати дітей**, а не залякувати негативом під час уроків. А відволікатися варто лише на підтримку та турботу, а не на актуальні новини.
15. Навчання у такий складний час – це новий виклик для педагогів, але знайте, що безумовна любов до дітей та підтримка допоможе стабілізувати психологічний стан дитини.
16. Говоріть із дітьми про емоції та почуття. Приділяйте час розвитку емоційного інтелекту.
17. Пам'ятайте, якщо ви зауважили, що ваш учень надто тривожний, плаксивий або агресивний, одразу зверніться до психолога школи для подальшої психологічної підтримки дитини.